

מולין יקדין ויהיושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא

חז תא

חז תא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

שתיית יין המועילה לעבודת ה'

וכל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה' (ברכות (ד.ס).

כמו כן טובה שתיית היין בסעודת הודיה על ניסי ה' עם האדם, ונרמז בכתוב **ולא תמותו** היינו כשניצל ממוות. **חוקת עולם** רמז לברית מילה שהוא 'חק בשארו שם' (ברכת המילה). **לדורותיכם** סעודת נישואין שהוא בכדי להעמיד דורות. ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור זו סעודת פורים שמצותה עד דלא ידע להבדיל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי' (מגילה ז.). **ולהבדיל בין הקודש ובין החול** רמז לקידוש והבדלה. **ולהורות את בני ישראל את כל החוקים** רמז לסעודות מצוה שעושים בסיום התורה, ובכל סעודות אלו מצוה לשתות יין.

כשעושים רצון ה' מתמלאים שמחה ללא צורך בשתיית יין

נראה להוסיף בזה על פי ביאורו של **הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה** שהוקשה לו מדברי המדרש על הפסוק 'יין ושכר אל תשת' אומר המדרש (ויק"ר יב ג) זהו שכתוב (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', ויש להבין מהו הקשר בין שני מקראות הללו. ותירץ, דהנה יש להבין מדוע נאסר על הכהנים לשתות יין הרי על היין נאמר (שם קד טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', ועבודת ה' ראויה היא שתהיה בשמחה.

אולם הכהן אינו נדרש ליין המשמח כי כאשר נצטווה לא לשתות יין אם כן בכל עת מניעתם מן היין הם מקיים מצות ה', והלא על מצות ה' נאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', אם כן אינם צריכים להגיע לעצת היין כדי להגיע לשמחה, אלא כבר ברגע שמקיימים רצון משמחים הם את לבבם ושוב יכולים לעבוד עבודת הקודש בשמחה.

מכאן נלמד לכלל עבודת ה', שאיננו נדרשים לעצות חיצוניות כדי להגיע לשמחה של מצוה, כי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' והעושה אותם יחוש שמחה אמיתית שנמשכת לתמיד ונהרה תאיר פניו בעת עסקו בעבודתו של מקום כפי שהצטווה מהקב"ה יתעלה שמו לעד, אמן.

והחג. [וכדברי האורחות צדיקים (שם): גם צריך לשמוח בשבתות וימים טובים ופורים, כי כולם זכר ליציאת מצרים ולזכר הניסים שהפליא עם בחיריו, לכן ישמח בליבו בזכרו חסדי המקום וגודל טובותיו עם עושי רצונו. ועבור כן מתקנים מטעמים ומלבושים יקרים ושותים יין כדי לשמח הלב, ויזהר שלא ישמח השמחה ההיא על ההבלים, אלא ישים השמחה על אהבת השם יתברך, וישתעשע בשעשוע אהבת הצור, וישמח ויגל בשמחת אדון כל, אשר ציוה להתענג ביום ההוא ולשמוח. גם יזכור בימים ההם נועם עולם הבא, אשר הוא תכלית הנעימות. ונאה לאדם בעת ההיא שמתענג בתענוגים, שיזכור התענוגים הגדולים ויתאוה להם, כדכתיב (ישעיה נח יד) 'אז תתענג על ה''].

בבואכם אל אוהל מועד רמז לעת שזוכים להסב בסעודתם של צדיקים שעליהם נאמר (יחזקאל מא כב) 'זה השולחן אשר לפני ה'',

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אוהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורותיכם. ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור. ולהורות את בני ישראל את כל החוקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה (י ט-יא). בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ע"ה מובא כי בפסוקים אלו יש למצוא רמז לענין הימים שבהם מצוה לשתות יין, שבזמנים אחרים כבר הגדילו בספרי מוסר להזהירנו משתיית יין עד שכתב **באורחות צדיקים** (שער השמחה) ויש עוד שמחה מעורבת, המפלה עשן לכלל המצוות והמשכחת יראת השם, יתברך, מלכות בני אדם, כגון: אלו המשתכרים ושמחים בבית המשתה, ואחרי השמחה הזאת תוגה, כי הרבה קלקולים באים מתוך המשתה.

וכך נדרש בפסוק: **יין ושכר אל תשת** רק כאשר **אתה ובניך** רמז לליל הסדר בו מצוים 'והגדת לבנך', וכן שבתות וימים טובים שבהם מסובין הבנים עם האבות לסעודת השבת

מילתא דפריאה

בבנין המשכן נשלמה תכלית הבריאה

ויהי ביום השמיני וגו' (ט א). אמרו חז"ל (מגילה י' תו"כ): אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא 'ויהי ביום השמיני', וכתוב התם 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד'.

בביאור עניין השמחה בגמר מלאכת המשכן ביארו בספרן של צדיקים שהרי תכלית בריאת העולם להשרות את השכינה בעולם התחתון כמו שאמרו חז"ל במדרש תנחומא (נשא טז) 'בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים'. וכך אכן היה בראשית הבריאה שעיקר שכינה בתחתונים היתה, אבל בחטאי האדם נגרם סילוק השכינה מן העולם, וכך הייתה מסתלקת והולכת מרקיע לרקיע עד לרקיע השביעי, עד שבאו האבות הקדושים ובעבודתם היו ממשיכים את השכינה מרקיע לרקיע.

ובבנין המשכן הושלמה ירידת השכינה לשכון בעולם וזכינו להשיב את השכינה לשכון בארץ כמו בראשית הבריאה, ולכן היתה השמחה במרום ביום חנוכת המשכן כיום שנבראו בו שמים וארץ, שיצאה אל הפועל הכוונה העליונה בבריאת שמים וארץ להשרות שכינתו בתחתונים.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

זה הדבר אשר ציוה ה'

ויהיה בה נחת רוח לבוראו, יסלק מנפשו כל צד הנאה עצמית שעלול לצמוח לו מאותו מעשה, ואז יזכה לבוא אל האמת, ומן השמים יסייעו בידו להודיעו האם כשר ונכון הוא אם לאו.

ובאמת ראוי לו לאדם להיזהר שלא לעשות שום מעשה שאין בו משום רבוי כבוד שמים בעולם, ואם אינו מוצא שום תועלת רוחנית במעשיו יפרוש מאותו מעשה כי לא לרצון יהיה לו, ובזה יבוא הכתוב **זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'**, אם במעשיכם יתרבה כבוד ה' וירא עליכם, בזה תדעו כי זהו הדבר אשר ציוה ה' לעשותו.

הדבר אשר ציוה ה' ולכן כך תעשו. לאחר מכן שיבוא שערי המצוה ויעשנה בשלימות כרצונו יתברך, שוב יקוים בו **וירא עליכם כבוד ה'**, שיבין מהות ופנימיות כל מצוה בבחינת 'כבוד ה' הנמצא בעשייתה.

אם נעשה ממעשיו ראיית כבוד ה' אות הוא כי זה הדבר שציוה ה'

עוד קיבלנו מרבנו הקדוש **הבעל שם טוב ע"ה** בשם **הרמב"ן ז"ל**, לימוד ודרך להכשיר מעשיו לרצונו יתברך. מה יעשה אדם וידע כי אכן אלו המעשים הם רצון ה'. על זה קיבלנו עצה מובהקת זו, כשהאדם מסופק במעשיו אם רצויים הם במרום אם לאו, ואינו יודע להכריע בדעתו באיזו דרך יבחר

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (טו). הקשו המפרשים מהו 'זה הדבר אשר ציוה ה' שאינו אומר מהו הדבר, וכל אחד תירץ לפי דרכו. שבעים פנים לתורה ואענה אף אני חלקי: ידוע כי אם יעשה אדם בתחילת דרכו את המצוות בכוונות הנכונות עלול להגיע למצב שימנע חלילה מעשיית המצוה, כי יראה עד כמה גדולה היא המצוה ועד כמה יש לו להכין ליבו ונפשו אליה, ואמור יאמר לנפשו קשה מאוד הדבר לעשותו כראוי וכיאות.

לכך באה תורה במתק דבריה ואמרה **זה הדבר אשר ציוה ה'** תעשו תחילה יש לו לאדם לעשות המצוה בלי הבנה, ורק מחמת שזה ציווי ה' הוא הגורם לעשייתו כאמרו זה

שלמות המצוה בשעת המעשה

שהרי הקדוש ברוך הוא מסכים עם הכהן בברכותיו, וישראל מתברכים משני צדדים מלמעלה ולמטה, מלמעלה שורה השכינה על אצבעות אלו, והכהן המברך מברכם מלמטה, בוא וראה דברים הנעשים למטה מעוררים דברים למעלה, כעין זה בפרישת אצבעות הכהן למטה מתעוררת שכינה לבוא ולשרות עליו].

והנה, שלמות המצוה היא שעל ידי ההכנה במחשבה ובדיבור מביאים אותה לידי גמר מעשה, כעין דברי חז"ל (תנחומא עקב ו) אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, כיון שכך נקראת מצוה זו על שם גמר המעשה בשם 'נשיאת כפים'.

בגמרא (סוטה לח.) שהמדובר הוא בנשיאת הכפיים דווקא, ועל ידי שמקדש מחשבתו ודיבורו נעשו ידיו צינורי ההשפעות כל טוב מהשם יתברך לבני ישראל.

וכדאיתא בזהר (נשא קמה): וכד פריש ידיו כהנא שכינתא שריא על אינון אצבעון, דהא קודשא בריך הוא אסתכם עמיה דכהנא באינון ברכאן, וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא, מעילא שכינתא דשריא על אינון אצבעון וכהנא דקא מברך, תא חזי מלין דקא עבדי מתערין מלין לעילא, כגוונא דא בפרישו דאצבעון דכהנא לתתא אתערת שכינתא למיתי ולשריא עלן [-וכשפורש הכהן ידיו השכינה שורה על אצבעותיו,

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם (ט כב). ברכת כהנים קרויה בכל מקום 'נשיאת כפים', ויש להבין מדוע נקראת בשם זה ולא 'ברכת כהנים' על שם הברכה שהיא העיקר, וכמו שכתוב (במדבר ו כג) 'כה תברכו את בני ישראל'.

פירש בספר **זכרון אלעזר להרה"ק מסאסוב ע"ה** על פי הידוע שכל מצוה כוללת מחשבה דיבור ומעשה, וברכת כהנים חלוקה כך, חלק המחשבה שבה הוא לאהוב את כלל ישראל, כמו שמברכים 'לברך את עמו ישראל באהבה', וחלק הדיבור הוא באמירת הברכה בפיו, וחלק המעשה הוא בנשיאת כפיו כמו שכתוב **וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם** וכמבואר

מסירות נפש במצוות

חיות המצוות מכוח צווי ה'

אכן כל זה הוא במצוות אשר צווה ה' לעשותם, אבל המקיים מצוות שלא הצטווה עליהם, אף אם כוונתו לשמים אינו זוכה לסגולת המצוה המצילה את מקיימיה, כמו נדב ואביהוא שנאמר בהם **ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא ציוה אותם**, כי מחמת שהיו מעשיהם ללא ציווי ה', לא הייתה סגולת המצוה מגינה בעדם, ואף שהגיעו למדרגות נעלות עד מאד ולדבקות בה' יתברך, מכל מקום לא זכו להבטחת התורה 'וחי בהם', ופרחה נשמתם בדביקות ומתו.

מעלת המצווה ועושה

וזהו שאמרו חז"ל (ב"ק לח.) גדול המצווה

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם. ויתצא אש מלפני ה' ויתאכל אותם וימתו לפני ה' (א-ב). כל מצוה שאדם עושה צריך הוא לעשותה בדבקות לה' יתברך, כמו שנאמר (דברים י כ) 'ובו תדבק', ואתם הדבקים בה" (שם ד ד), ובאמת ראוי היה שתפרח ממנו חיותו מחמת דביקותו בקיום המצוה, אכן כאשר מקיים מצוות כרצון וציווי ה' יתברך, אזי סגולת המצוה מגינה עליו שלא יארע לו מאומה, ואדרבה נאמר בו 'וחי בהם', כי המצוה היא הנותנת בו חיות חדשה בעולם.

יסוד הקדושה שבישראל בא באמצעות המצוות

כביכול ועוד ע"י מעשים גשמיים, נראה אור בדברי הרה"ק בעל אבני נזר ע"ה והובאו באמרי בנו בעל שם משמאל ע"ה (בא תרע"ו ד"ה ויאמר ובכ"מ), שהאדם הוא שליחו של הקב"ה לקיים תורה ומצוות בעולם הזה, וכמו ששלוחו של אדם כמותו (ברכות לד:), וכח המשלח בשליח וידו כידו, כן כביכול שלוחו של הקדוש ברוך הוא כמותו, ונחשב מעשה המצוות כמו כביכול הוא הפועל והעושה, עכ"ד.

וכתיב 'בצלם אלקים עשה את האדם' שבא לרמזו לאדם על תפקידו ושליחותו בעולם, שלכן נברא האדם בצלם אלקים שיהיה בו הכח בעצמותו להיות כמו המשלח הוא הקב"ה ששולח אדם לעולם הזה לקיים מצוותיו, ואז אכן נהיה האדם כמו הקב"ה כביכול כי שלוחו של אדם כמותו, וכן שליח הקב"ה נעשה כמותו עד שניכר בו צלם אלקים הדומה לבוראו.

כשיועד האדם מזה יש לו להתמלאות בשמחה ואהבה בהתלהבות אש קודש שזוכה לקיים מצוות ה', הרי זה דבר נשגב שלא זכה לו שום ילוד אשה, ורק איש מישראל זוכה במעשי המצוות להתחבר לבורא יתברך ולהיות כביכול כמותו בצלמו כדמותו. מנגד, מתמלא הוא ביראת הרוממות בהעלותו על ליבו להיכן יכול להגיע אדם במעשיו ותאחזנו חרדה ופחד מהדר גאווה יתברך, שהוא עצמו האיש הקרוץ מחומר זוכה להיות כמותו יתברך. אשירנו שזכינו לכך.

ואף שאין לנו שמץ של השגה בקדושה עצומה זו, על כל פנים מן המעט שבמעט די לנו לגשת למצוות ה' בהכנה הראויה בדחילו ורחימו, כפי שאמרו צדיקים בכוונת הברכה 'אשר קדשנו במצוותיו', והקשו, הרי ברכה זו מברכים גם על מצוה אחת והיה לנו לומר 'אשר קדשנו במצוותיו', אלא שלכל מצוה יש להקדים יראה ואהבה דחילו ורחימו כדי שתעלה לרצון, לפיכך אומרים 'במצוותיו' לשון רבים גם על מצוות יראה ואהבה הקודמים למצוה. כך מובא בתפארת שלמה (לברכת התורה) שעל זה מברכים 'אשר קדשנו במצוותיו' שהן אהבה ויראה, 'ציונו' בפרטות על אותה מצוה שעומד בה. ומוסיף לבאר שכן משמעות הכתוב (דברים יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וגו' ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך', נמצא שכל מצוה גוררת עמה גם שתי מצוות אהבה ויראה.

מזה, שכאשר איש מישראל מקיים המצוות מתקדש הוא בקדושה עליונה שכן עושה את המצוה יחד עם הקב"ה כביכול, וזה מה שאומרים קודם כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותיו' שמקדשנו במצוות שהוא עצמו מקיים.

ואפשר לומר שבכך משבח הכתוב את אברהם אבינו ע"ה באמרו (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי' וישמור משמרת מצוות חוקות ותורות', שאברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד גו', בידיעה והתקשרות בקב"ה שבעצמו מקיים המצוות.

וזהו שאמר הכתוב 'והתקדשתם והייתם קדושים', הכיכד 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', וכן אמרו 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם', ומה טעם יש בזה 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', כלום יכולים אנו להיות כמותו כביכול. אלא שכאשר מקיימים ישראל את המצוה גם הקב"ה מקיים המצוה כנאמר 'כי קדוש אני' שכביכול הקב"ה מתקדש אף הוא במצוה זו, ואת המצוה הזאת קידש אותנו הקב"ה ונתנה לנו כדי להתקדש.

'והתקדשתם' - בעשיית המצוות מוסיפין כביכול כח בפמליא של מעלה כאמרו 'כי קדוש אני'

קדושת המצוות מוסיפה קדושה בשמים, כמו שביאר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה על דברי רבותינו ז"ל (ב"ר צ ב): 'קדושים תהיו', יכול כמוני, תלמוד לומר 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', קדושתו למעלה מקדושתכם. וביאר בזה, 'קדושתו למעלה', הרי היא 'מקדושתכם', כיצד מתרבה הקדושה בשמים כביכול, ע"י קדושתכם. שכן בני ישראל בקיום המצוות מוסיפין כח בפמליא של מעלה כמו שדרשו בזהר הקדוש (בא לב:). מהנאמר (תהלים סה לה) 'תנו עוז לאלקים'. משכך מה שאומרים 'אשר קדשנו במצוותיו' בא לומר שקידש אותנו הקב"ה במצוות שבאמצעותם מוסיפים קדושה כלפי מעלה.

קדושת המשלח בשליח

ובביאור הדבר כיצד יתכן שאדם קרוץ מחומר יכול להוסיף קדושה כלפי מעלה

כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ (יא מד). הנה יסוד הקדושה בישראל הוא באמצעות קדושת המצוות, שלכן מברכים לפני כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותיו' שעל ידי המצוות זוכים אנו לקדושה של מעלה. כלשון האלשיך הקדוש ע"ה בתורת משה (בראשית יח א): כמה מעלות טובות מקנה המצוה בעושיה, כי תקדשנו ותזככנו עד שיהיה כבירה חדשה, כנוסח ברכותינו 'אשר קדשנו במצוותיו', כי על ידי מצוותיו מתחדשים האברים העושים אותם, ועל כן הם רמ"ח מצוות עשה לעומת רמ"ח אברים ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים.

וראה עוד שם (להלן טז ג): על כן לאדם אמר לטהר ולתקן את עצמו יקיים תרי"ג מצוות הכוללים את כללות האדם, שהם רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה לעומת רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כי בהן יקנו כל חלקי איכות טהרה וקדושה, כמאמרנו בכל נוסחאות ברכות המצוות 'אשר קדשנו במצוותיו', שהוא כי על ידי מצוותיו יתברך מתקן חלאת זוהמת חומרנו ומקדשו חלף עכירות איכותו.

וכן כתב בדרך זו בשל"ה (מס' תמיד נר מצוה): 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו', שכוונת הברכות הללו הוא שאנחנו מברכין לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו, שטיהר וקידש אותנו במצוותיו הקדושות שהם קיום העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים קדושים ונתקדש גופנו ונשמותינו, והם תכליתנו, לא זולת זה בשום ענין בעולם.

'והתקדשתם' במצוות 'כי קדוש אני' ואף אני מקיים המצוות

ואומרים 'קדשנו במצוותיו', כי מלבד שציונו וקידשנו באמצעות המצוות, עוד נוסף על כך שהוא עצמו מקיים איתנו את המצוות, ולכן נקראים 'מצוותיו' דווקא, שהקב"ה מקיים המצוות כמו שאמרו בגמרא (ברכות ו). שהקב"ה מניח תפילין, ואמרו (שם ז). שהקב"ה מתפלל, ובירושלמי אמרו (ר"ה פ"א ה"ג): בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא 'ושמרו את משמרתני אני ה' (להלן כב ט), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה, ע"כ. העולה לנו